

Brüsszel, 2013.4.29.
COM(2013) 229 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Stratégiai iránymutatás az uniós akvakultúra fenntartható fejlesztéséhez

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Stratégiai iránymutatás az uniós akvakultúra fenntartható fejlesztéséhez

1. BEVEZETÉS

Az európai akvakultúra minőségi termékeket kínál az állatjóléti, a fogyasztóvédelmi és a környezeti fenntarthatóságra vonatkozó szigorú előírások tiszteletben tartása mellett. Az EU-ban előállított tengeri élelmiszerek¹ kimagasló minőségének jelentős versenyelőnyt kellene biztosítania az uniós akvakultúrának, az akvakultúra azonban stagnál az EU-ban, ellentétben az ágazatnak a világ más térségeiben tapasztalható erőteljes növekedésével.

2010-ben az EU 1,26 millió tonnás akvakultúra-termelésének értéke 3,1 milliárd EUR volt. A tengeri élelmiszerek uniós piacát jelenleg 25 %-ban az uniós halászat, 65 %-ban behozatal, 10 %-ban pedig az uniós akvakultúra látja el.² A halászati és akvakultúra-termékek fogyasztása EU-szinten mintegy 13,2 millió tonnát³ tett ki.

A rendelkezésre álló adatok tanúsága szerint egyre nagyobb, a becslések alapján mintegy 8 millió tonnát kitevő szakadék tátong az EU-ban elfogyasztott tengeri élelmiszerek mennyisége és a kihalászott halmennyiség között. A Bizottság és a tagállamok hozzájárulhatnak annak biztosításához, hogy ezt a hézagot részben kitöltse a környezeti szempontból, valamint társadalmilag és gazdaságilag fenntartható uniós akvakultúra.

A jelenlegi munkatermelékenység alapján kijelenthető: a belső piacon az akvakultúra-ágazat által megtermelt élelmiszerek jelenlegi uniós fogyasztásában bekövetkező minden egyes százalékpontnyi növekedés 3000-4000 teljes munkaidős állást teremtene.⁴ Ez a számadat megerősíti, hogy noha az akvakultúra az uniós gazdaság viszonylag kis részét képezi, az EU tengerparti és szárazföldi térségeiben is fellendítheti a növekedést és a munkahelyteremtést. A feldolgozóiparral kialakított szoros kapcsolat mindkét ágazatban tovább fokozhatja a munkahelyteremtést és a versenyképességet. Az akvakultúra az uniós „kék növekedés” stratégiájának⁵ egyik pillére, és fejlesztése hozzájárulhat Európa 2020 stratégia céljainak eléréséhez.

2. AZ AKVAKULTÚRA A KÖZÖS HALÁSZATI POLITIKA REFORMJÁBAN

A közös halászati politika (KHP) reformjára vonatkozó javaslat⁶ nyitott koordinációs módszerrel kívánja előmozdítani az akvakultúra helyzetét: ez egy önkéntességen alapuló együttműködési folyamat, amely olyan stratégiai iránymutatásokon és többéves nemzeti stratégiai terveken alapul, amelyek meghatározzák a közös célokat

¹ E közlemény alkalmazásában a „tengeri élelmiszer” kifejezés magában foglalja valamennyi halászati és akvakultúra-terméket.

² SEC(2011) 883.

³ A Tengerügyi és Halászati Főigazgatóság összesítése az Eurostat által szolgáltatott adatok alapján.

⁴ A Tengerügyi és Halászati Főigazgatóság becslése a HTMGB által szolgáltatott adatok (STECF-OWP-12-03) alapján.

⁵ COM(2012) 494.

⁶ COM(2011) 425.

és – amennyiben lehetséges – az e célok megvalósításában elért eredmények mérésére szolgáló mutatókat.

E célok eléréséhez a folyamatba valamennyi érintett piaci szereplőt be kell vonni: a hatóságokat, az iparágat, a kiskereskedőket, a fogyasztói szervezeteket csakúgy, mint a civil szervezetek képviselőit. Ebben fontos szerepe lesz a javasolt akvakultúra-ügyi tanácsadó testületnek.

Az említett stratégiai iránymutatások segítséget nyújtanak a tagállamoknak saját nemzeti céljaik meghatározásában, figyelembe véve kiindulási helyzetüket, nemzeti sajátosságait és intézményi rendszerüket. Noha az uniós jogszabályokban szabályozott kérdések nem kerülnek megvitatásra a nyitott koordinációs módszer keretében, e kérdések képezik a módszer működési keretét.

A tiszta és egészséges tenger- és édesvizek az akvakultúra-termelés előfeltételei. Az uniós környezetvédelmi szabályozás – különösen a vízügyi keretirányelv⁷, a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv⁸ és az idegen és nem honos fajoknak az akvakultúrában történő alkalmazásáról szóló rendelet⁹ – biztosítja, hogy ezek az előfeltételek teljesüljenek. Az uniós jogszabályok egyúttal szigorú egészségügyi, fogyasztóvédelmi és környezeti fenntarthatósági előírásokat megállapítanak meg, amelyeknek az EU területén végzett akvakultúra-tevékenységeknek meg kell felelniük. Ezek az előírások többletköltséggel járnak a termelők számára, mindazonáltal követésük képezhet versenyelőnyt, ha a fogyasztók figyelmét sikerül ráirányítani a minőségi szempontokra, ami egyúttal az akvakultúra helyi elfogadottságát is fokozhatja. A KHP reformja ezekre a szigorú előírásokra épül.

A Bizottságnak szándékában áll segítséget nyújtani a nemzeti és regionális közigazgatásoknak abban, hogy az uniós környezetvédelmi jogszabályokat a termelők felesleges terhelése nélkül hajtsák végre. E célból megjelent az akvakultúra-tevékenységeknek a Natura 2000 területeken való végzésére vonatkozó iránymutatás¹⁰, és a Bizottság hasonló akvakultúra-iránymutatásokat kíván kidolgozni a vízügyi keretirányelv és a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv vonatkozásában.

3. STRATÉGIAI IRÁNYMUTATÁS AZ UNIÓS AKVAKULTÚRA FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSÉHEZ

Ez a közlemény az érdekeltekkel folytatott konzultáció eredménye, és figyelembe veszi a Közös Kutatóközpont (JRC) által elvégzett elemzést¹¹. Az uniós akvakultúrában rejlő lehetőségek felszabadítása érdekében négy prioritási területet járunk körül, amelyek a következők: adminisztratív eljárások, összehangolt területrendezés, versenyképesség és egyenlő versenyfeltételek.

Az akvakultúra hozzájárulhat azon általános cél eléréséhez, hogy megszűnjön az uniós fogyasztás és a tengeri élelmiszerek előállítása közötti szakadék, méghozzá környezeti szempontból, társadalmilag és gazdaságilag fenntartható módon. Ennek érdekében minden tagállamot arra bátorítunk, hogy többéves nemzeti tervében

⁷ 2000/60/EK irányelv.

⁸ 2008/56/EK irányelv.

⁹ 304/2011/EU rendelet.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Aqua-N2000%20guide.pdf>

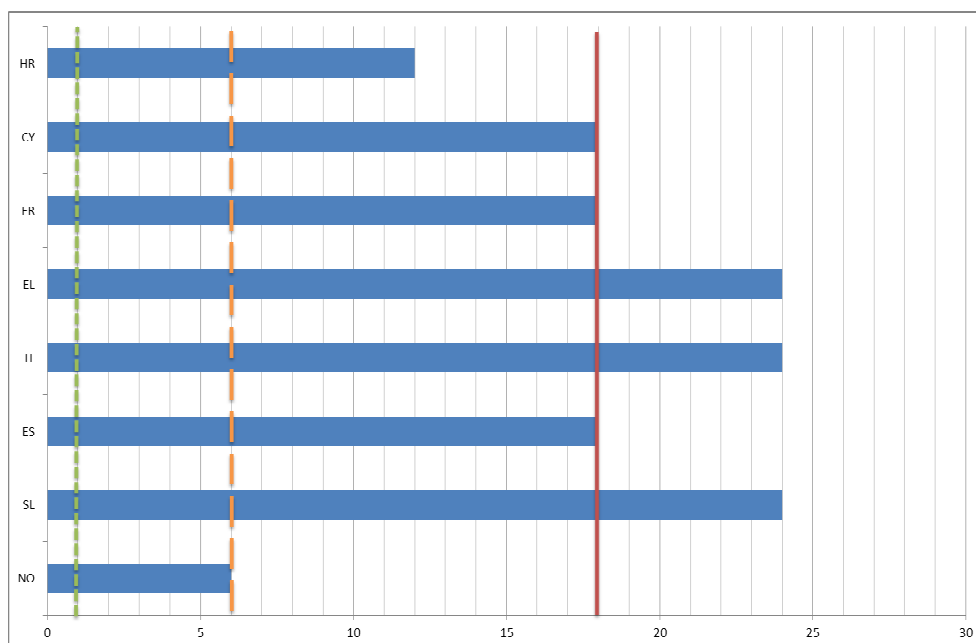
¹¹ A JRC technikai jelentése: „Az európai akvakultúrára vonatkozó teljesítménymutatók kidolgozásának lehetséges megközelítése”.

jelezze az akvakultúra (mennyiségi és értékbeli) növekedése tekintetében a tervidőszakban elérni kívánt célját.

3.1. Adminisztratív eljárások egyszerűsítése

Az adminisztratív költségek és az átfutási idő fontos szerepet játszik egy gazdasági ágazat általában vett versenyképességének és fejlődésének meghatározásában. Jelenleg csupán korlátozott információk van arról, hogy egy új akvakultúra-gazdaság esetében mennyi időbe kerül és milyen költségekkel jár az engedély megszerzése, ráadásul a Bizottságnak nincs tudomása arról, hogy a főbb szűk keresztmetszetek átfogó feltérképezésével bárki is foglalkozna. A rendelkezésre álló adatok arra utalnak, hogy az engedélyezési eljárások több tagállamban gyakran 2-3 év alatt fejeződnek be¹², de ennél jóval hosszabb eljárásokról is beszámoltak már. Összehasonlításképpen egy európai parlamenti tanulmányban szereplő adatok szerint Norvégiában az akvakultúra-gazdaságok engedélyezéséhez szükséges átlagos időtartam 12 hónap volt, az egyablakos ügyintézés bevezetése óta viszont 6 hónapra csökkent.¹³

Az akvakultúra-gazdaságok engedélyezéséhez szükséges időtartam egyes tagállamokban és Norvégiában (hónapokban)

 = új akvakultúra-gazdaságok engedélyezéséhez szükséges időtartam

 = tengeri szélerőműparkok engedélyezéséhez szükséges átlagos időtartam az EU-ban¹⁴

¹² A FAO SHoCMed elnevezésű projektjéből származó adatok, amelyek kiegészülnek a termelői szervezetek és a hatóságok által szolgáltatott adatokkal (http://www.faosipam.org/?pag=content/_ShowPortal&Portal=SHOCMED).

¹³ <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=29819>.

¹⁴ http://www.windbarriers.eu/fileadmin/WB_docs/documents/WindBarriers_report.pdf.

 = két tagállamban a mezőgazdasági üzemek engedélyezése vonatkozásában bejelentett időtartam

 = az új kkv-k vonatkozásában elérni kívánt engedélyezési időtartam („Vállalkozás 2020” cselekvési terv)

Források: a Tengerügyi és Halászati Főigazgatóság összesítése a SHoCMed, a Windbarriers és az Európai Parlament IP/B/PECH/NT/2008 176 sz. tanulmánya, valamint a termelői szervezetek és hatóságok által szolgáltatott információk alapján.

Az akvakultúra-ágazat termelővállalkozásai többnyire kkv-k, amelyeket aránytalanul sújt a bürokrácia: a szabályozási és adminisztratív költségeknek az üzleti forgalomhoz és a foglalkoztatottak számához viszonyított súlya akár tízszer nagyobb lehet a kkv-knál, mint a nagyvállalatok esetében összgazdasági szinten.¹⁵ A sürgős szabályozási teher csökkentése továbbra is a Bizottság politikai napirendjének kiemelt pontja. A kisvállalkozói intézkedéscsomag 2011. áprilisi felülvizsgálata nyomán a Bizottság cselekvési tervet javasolt a vállalkozói szellem felélénkítésére Európában. A cselekvési terv felszólítja a tagállamokat arra, hogy 2015 végéig egy hónapra csökkentsék le a vállalkozói tevékenység megkezdéséhez szükséges engedélyek megszerzésének időigényét¹⁶, feltéve hogy teljesülnek az EU környezetvédelmi szabályozásában foglalt követelmények. Első lépésként átfogóan fel kell térképezni a kialakult helyzetet és meg kell vizsgálni a kínálkozó lehetőségeket.

- **Célkitűzések a tagállamok számára:** A lehetőségeknek az eljárások hatékonyabbá tétele és az adminisztrációs terhek csökkentése céljából történő feltárása érdekében a tagállamokat arra bátorítjuk, hogy 2013 végéig gyűjtsenek információkat:
 1. a 2007 és 2013 közötti időszakban odaítélt új engedélyek számáról (db),
 2. az engedély iránti kérelmek sikerességi arányáról (%),
 3. a jelenleg feldolgozás alatt lévő kérelmek számáról (db),
 4. az engedélyezési eljárás átlagos időigényéről (hónapok száma)
 5. az engedélyezési eljárásban érintett közigazgatási szervek számáról (db),
 6. az új vállalkozásokra vonatkozó engedélyezési eljárás átlagos költségvonzatáról (EUR),
 7. az engedélyek átlagos érvényességi időtartamáról (évek száma).
- **Célkitűzések a Bizottság számára:** A tagállamok által gyűjtött adatok alapján együttműködés az érintett hatóságokkal annak érdekében, hogy 2014 nyaráig sikerüljön beazonosítani a bevált megoldásokat és a javításra szoruló tényezőket, többek között az adminisztratív terhekkal foglalkozó magas szintű bizottsági munkacsoport¹⁷ közreműködésével, amelynek az a feladata, hogy a tagállamoknak segítséget nyújtson az uniós jogszabályok hatékonyabb és az

¹⁵ <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/administrative-burdens/>.

¹⁶ COM(2012) 795 final.

¹⁷ Bővebb információ a magas szintű munkacsoportról:

http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/ind_stakeholders/ind_stakeholders_en.htm.

érdekeltek igényeinek megfelelő végrehajtásában. 2014 második negyedévére iránymutatásokat tartalmazó dokumentáció készítése, amely számba veszi a vízügyi keretirányelv és a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv akvakultúrával összefüggő követelményeit azzal a céllal, hogy a tagállamok és az iparág segítséget kapjon az uniós jog végrehajtásában, valamint annak bemutatására, hogy a környezetvédelem összeegyeztethető a fenntartható akvakultúrával.

- **Célkitűzések az akvakultúra-ügyi tanácsadó testület számára:** 2014 áprilisáig az adminisztratív eljárások átvilágítása, valamint az idő és költségek tekintetében jelentős adminisztratív terhek feltérképezése a tagállamokban különféle típusú akvakultúra-vállalkozásoknál.

3.2. Az akvakultúra fenntartható fejlesztésének és növekedésének biztosítása összehangolt területrendezés révén

Különböző tanulmányok kimutatták, hogy a területrendezési tervek csökkenthetik a bizonytalanságot, elősegíthetik a beruházásokat és felgyorsíthatják az olyan ágazatok fejlődését, mint amilyen az akvakultúra és a megújuló tengeri energiaforrások kiaknázása.¹⁸ A helyhiány problémája – amelyet gyakran emlegetnek az uniós tengeri akvakultúra fejlődését gátló tényezőként – úgy küzdhető le, ha beazonosítjuk az akvakultúra-tevékenység végzésére legalkalmasabb területeket, tekintettel arra, hogy az ilyen tevékenységek folytatására jelenleg fenntartott területek és partvonal korlátozott kiterjedésű¹⁹.

A területrendezés általában előrehaladottabb a szárazföldi területek vonatkozásában, mint a tengeri területek tekintetében – ez tulajdonítható például a teleknyilvántartásnak vagy olyan osztályozási rendszerek meglétének, amelyek minden érintett intézmény számára könnyen hozzáférhetők. Az édesvízi akvakultúra folytatására legalkalmasabb területek feltérképezése elő fogja mozdítani a termelés bővítését, egyúttal pedig hatékonyabbá teszi a táj, az élőhelyek és a biológiai sokféleség védelmét. A területrendezési terveknek figyelembe kell venniük a kiterjedt tavi akvakultúra által biztosított környezeti szolgáltatásokat.

Számos esetben az akvakultúra igényei önmagukban véve nem indokolják egy ilyen összetett projekt végrehajtását a tengeri környezetben. Mindazonáltal ezt a megközelítést választották a C.L.A.M.S. elnevezésű írországi projekt²⁰, a galíciai regionális akvakultúra-stratégia²¹ és az akvakultúra-ágazatot érintő finnországi nemzeti területrendezési projekt²² esetében. Kiinduló pontként szolgálhatnak a már meglévő tervezési projektek, ilyenek például a tengeri szélenergia-telepítési területének kiválasztására vonatkozó tervek²³. A földközi-tengeri²⁴ és a balti-tengeri

18

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/documentation/studies/documents/economic_effects_maritime_spatial_planning_en.pdf;

http://www.windbarriers.eu/fileadmin/WB_docs/documents/WindBarriers_report.pdf.

19

A JRC technikai jelentése: „Az európai akvakultúrára vonatkozó teljesítménymutatók kidolgozásának lehetséges megközelítése”.

20

http://www.bim.ie/media/bim/content/BIM_CLAMS_Explanatory_Handbook.pdf.

21

<http://www.intecmar.org/esga/>.

22

http://www.mmm.fi/en/index/frontpage/Fishing_game_reindeer/Fisheriesindustry/aquaculture.htm.

23

Például a „Windspeed” menetrend: <http://www.windspeed.eu/>.

24

GFCM/36/2012/1 határozat: http://www.faosipam.org/GfcmWebSite/docs/RecRes/RES-GFCM_36_2012_1.pdf.

térség²⁵ vonatkozásában már készültek területrendezési iránymutatások, amelyek értékes tapasztalatokkal szolgálhatnak a tagállamok számára. Ezenkívül a hatályos jogszabályok (ilyenek például a megújulóenergia-irányelv, a közös halászati politikáról szóló rendelet, a tengervédelmi stratégiáról szóló irányelv, a vízügyi keretirányelv, valamint az élőhely- és madárvédelmi irányelv) végrehajtása során gyűjtött adatok az akvakultúra-tevékenység tervezéséhez is felhasználhatók. A Bizottság 2013 márciusában elfogadta a tengeri területrendezés és az integrált partiövezet-gazdálkodás keretének létrehozásáról szóló irányelvre vonatkozó javaslatot²⁶. Ennek értelmében az ilyen tervek kidolgozásáért, valamint a tervek átfogó céljainak és tartalmának meghatározásáért továbbra is a tagállamok lesznek felelősek.

Megfelelő tervezés és felügyelet hiányában az akvakultúra jelentősen befolyásolhatja a környezetet. Az uniós jogszabályok ezért foglalkoznak az akvakultúra konkrét környezeti hatásaival (ilyen például a tápanyagok és a szerves anyagok feldúsulása, a veszélyes anyagokkal történő szennyezés). Az egyes akvakultúra-gazdaságok átfogó hatásai más fajta terheléseket (például üledékképződést, fizikai zavarást) is eredményeznek, ráadásul e hatásokat más tényezők is befolyásolják, így például a tenyésztett szervezetek típusa, a gazdaság elhelyezkedése és a helyi környezet sérülékenysége. Az Európai Parlament egyik tanulmánya²⁷ szerint a magánfejlesztők számára az adminisztratív terheket és az engedélyezési eljárások bizonytalanságát is mérsékelheti az, ha ezeket a környezeti szempontokat még a területrendezési folyamat keretében megvizsgálják – ezáltal a beruházások is vonzóbbá tehetők. Több tanulmány és a más gazdasági ágazatokban²⁸ szerzett tapasztalatok is megerősítik, hogy az ilyen jellegű kérdéseknek a tervezés korai szakaszában történő tisztázása minimálisra csökkenti a környezetre gyakorolt hatásokat, mérsékli a helyi lakosság ellenkezését, elejét veszi a szükségtelen késedelmeknek és fokozza az új projektek sikerének lehetőségét. Az ilyen tapasztalatok értékes iránymutatásként szolgálhatnak az akvakultúra-ágazati termelők számára, valamint fokozhatják az uniós akvakultúra fenntarthatóságát, társadalmi elfogadottságát és versenyképességét.

Mivel a terület és a környezet teherbíró képessége mind a tengeri vízterületeken, mind a szárazföldi vizeken korlátozott, indokolt az ökoszisztéma-alapú megközelítést alkalmazni. Körültekintő tervezési és értékelési eljárások révén külön figyelmet kell szentelni a sérülékeny és védett területeknek. Az akvakultúra-tevékenységnek a Natura 2000 területeken történő végzése során szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a nyereséges kereskedelmi tevékenység igenis összeegyeztethető a biológiai sokféleség megőrzésével. A kiterjedt tavi akvakultúra által biztosított környezeti szolgáltatások konkrét példával szolgálnak arra, amikor egy adott gazdasági tevékenység összeegyeztethető valamely élőhely vagy faj természetvédelmi igényeivel.

- **Célkitűzések a tagállamok számára:** Koordinált területrendezés végrehajtása – beleértve a tengermedence szintjén megvalósított területrendezést – annak

²⁵ <http://www.aquabestproject.eu>.

²⁶ COM(2013) 133 final.

²⁷

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=29819>.

²⁸ Lásd pl.: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm
<http://www.project-gpwind.eu/>.

biztosítására, hogy figyelembe vegyék az akvakultúra potenciálját és szükségleteit, valamint hogy a vízterületeken és a szárazföldi területeken a megfelelő területkiosztás révén garantálható legyen az akvakultúra fenntartható fejlesztése.

- **Célkitűzés a Bizottság számára:** A koordinált területrendezés végrehajtásának figyelemmel kísérése, tanulmányok és tapasztalatok terjesztése annak érdekében, hogy a tagállamok segítséget kapjanak a tervezési folyamathoz. A bevált megoldások cseréjére szolgáló szeminárium szervezése 2014 nyarán.

3.3. Az uniós akvakultúra versenyképességének fokozása

Az akvakultúra-ágazatban tevékenységet folytató uniós vállalkozásoknak különféle kihívásokkal kell szembenézniük, illetve más-más lehetőségek kínálkoznak számukra, ez pedig testreszabott megoldásokat tesz szükségessé.²⁹ Mindazonáltal a jobb piacszervezés és az akvakultúra-ágazatban aktív termelői szervezetek strukturálása valamennyi akvakultúra-vállalkozás számára előnyökkel jár. Ezek a közös piacszervezés (KPSZ) reformjának és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapnak (ETHA) a prioritásai. A termelési és a marketingtervek – az uniós piaci megfigyelőközpont segítségével – segíthetnek az akvakultúra-ágazati termelőknek az üzleti lehetőségek felismerésében és marketingstratégiájuknak az adott körülményekhez való igazításában.

A fogyasztóknak egyre nagyobb elvárásaik vannak az élelmiszer-termékek minősége és sokfélesége tekintetében, különösen ha e termékeket helyileg állítják elő, ez pedig új lehetőségekkel kecsegtet a tengerparti és szárazföldi területek eszközeinek kiaknázására. A helyi vállalkozók, hatóságok, ágazati szövetségek, valamint kutatási, oktatási és képzési szervezetek összehangolt fellépése serkentheti a helyi gazdaságokat és kielégítheti a helyi szinten, fenntartható módon előállított tengeri élelmiszerek iránti egyre növekvő igényeket.

Az üzleti diverzifikáció további jövedelemforrást jelenthet a gazdálkodók számára. Példának okáért a horgászat és a turizmus kombinálása, illetve a termelési-értékesítési láncban feljebb (a beszállítói oldalon) vagy lejjebb (a feldolgozóipari oldalon) elhelyezkedő tevékenységeknek az üzleti folyamatba történő beépítése üzleti lehetőségeket kínál az akvakultúra-ágazati termelők számára.

Az üzletfejlesztést és a diverzifikációt a piacorientált kutatás, az innováció és a tudástranszfer is előmozdíthatja. A tagállamoknak ezért arra kell törekedniük, hogy a nemzeti kutatási programok között szinergiák alakuljanak ki, valamint hogy a kutatási és innovációs tevékenységekbe bevonják az ipart, ideértve különösen az európai akvakultúra-technológiai és innovációs platform stratégiai kutatási menetrendjének és a „kék növekedés” stratégiájának³⁰ megvalósítását.

A biológiai sokféleséget előmozdító kiterjedt tavi akvakultúra, amely igen gyakori különösen Közép- és Kelet-Európában, az élelmiszer-termelésen túlmenően olyan, fontos szolgáltatásokat és üzleti lehetőségeket kínál, amelyek – megfelelő kiaknázásuk esetén – nagyobb versenyképességet eredményezhetnek. A

²⁹

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/pech/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=29823>.

³⁰

COM(2012) 494.

hatóságoknak el kell ismerniük a Natura 2000 területekhez hasonló, magas fokú biológiai sokféleséget mutató területekre vonatkozó szabályok hatásait, valamint a védett ragadozók (például a kormorán) miatt kieső bevétel, illetve a biodiverzitás és a vízi környezet védelmét célzó önkéntes kötelezettségvállalások jelentőségét. Egyes térségekben a tavi akvakultúra-termelést jelentősen befolyásolják a ragadozók, különösen a kormoránok. A madárvédelmi irányelv³¹ a halászat és az akvakultúra védelmében számos eltérést lehetővé tesz. A kormoránok által a halászati és akvakultúra-vállalkozásokban okozott komoly károk megelőzésére a tagállamok élhetnek az eltérést előíró rendelkezések adta lehetőségekkel. A tagállamok megsegítése érdekében a Bizottság nemrégiben közzétett egy iránymutatást³² azzal a céllal, hogy az eltérések rendszerének végrehajtásával összefüggő kulcsfogalmak egyértelművé váljanak.

- **Célkitűzések a tagállamok számára:** A javasolt KPSZ és ETHA lehetőségeinek maradéktalan kihasználása annak érdekében, hogy a pénzeszközök akvakultúra-vállalkozások számára történő megfelelő elosztásával (többek között termelési és marketingtervek készítésére) serkenthető legyen a gazdasági növekedés, valamint hogy javuljon a kutatás-fejlesztés és az ipar (különösen a kkv-k) közötti kapcsolat. Az akvakultúra-ágazat igényeit kielégítő oktatási és szakképzési programok támogatása.
- **Célkitűzés a Bizottság számára:** Az akvakultúrára irányuló kutatási és innovációs tevékenység koordinálása és támogatása a vonatkozó uniós programok és pénzügyi alapok révén. A tudástranzfer, a bevált módszerek és az innováció előmozdítása, beleértve az uniós kutatási projektek eredményeit. Felhasználóbarát uniós piaci megfigyelőközpont kialakítása megfelelő piaci információk nyújtására.

3.4. Egyenlő versenyfeltételek kialakítása az uniós piaci szereplők számára versenyelőnyeik kihasználása révén

Az uniós akvakultúra versenyelőnye elsősorban a szigorú környezetvédelmi, állategészségügyi és fogyasztóvédelmi normákban rejlik, amelyeket még hatékonyabban ki kellene használni ahhoz, hogy a piacon versenyképesek maradjunk.

Az uniós és importált termékek egészségügyi ellenőrzésének jelenlegi rendszere már most magas színvonalú élelmiszer-biztonságot tesz lehetővé. A társadalmi aggályok ahhoz is vezettek, hogy a fogyasztók, a nem kormányzati szervezetek és a kiskereskedők garanciákat kértek arra vonatkozóan, hogy az általuk megvásárolt élelmiszert a rendkívül szigorú környezetvédelmi és társadalmi fenntarthatósági előírások tiszteletben tartásával állították elő. Az uniós akvakultúra és termékei versenyképessége és társadalmi elfogadottsága javulhat, ha az uniós akvakultúra-termékek fenntarthatóságát kellően komolyan kezeljük és megfelelően kommunikáljuk a nyilvánosság felé. A közös piacszervezésről szóló rendeletben előterjesztett új címkézési szabályok elősegíthetik az uniós akvakultúra-termékek jobb differenciálását, ebben pedig az önkéntes tanúsítási rendszer is játszhat szerepet. A rövid élelmiszerkörök fejlesztése a közelség révén a helyi termékek jó minőségét és kivételes frissességét is előmozdíthatja.

³¹ 79/409/EGK tanácsi irányelv.

³² <http://ec.europa.eu/environment/nature/cormorants.htm>

Az agrárágazat tapasztalatai megerősítik, hogy egyre nagyobb igény mutatkozik a fenntartható, minőségi élelmiszerek iránt. Példának okáért az utóbbi tíz évben a bioélelmiszerek kiskereskedelmi értékesítése az EU négy legnagyobb piacán meghaladta az élelmiszertermékek iránti általános kereslet uniós szintű növekedését: az átlagos éves növekedési ráta a bioélelmiszerek esetében 7–15 %, a hagyományos élelmiszerek esetében pedig 2–5 % volt.³³ A FAO szerint az ökológiai akvakultúra-termelés Európában 1998 és 2007 között éves szinten közel 30 %-kal növekedett. Egyes kiskereskedők fontos szerepet játszanak a tanúsított haltermékek piacra juttatásában, ezt ráadásul a társadalmi felelősségvállalás keretében vállalt kötelezettségeik részeként teszik. A nagyobb kiskereskedők megjelenése fontos tényező volt abban, hogy az elmúlt évtizedben gyors növekedésnek indult a bioélelmiszerek ágazata.

Az EU a harmadik országokkal megtárgyalt kereskedelmi megállapodások keretében minden területen, így többek között az akvakultúra területén is igyekszik érvényesíteni a szigorú környezetvédelmi, társadalmi, egészségügyi és növényegészségügyi normákat.

- **Célkitűzések a tagállamok számára:** A termelői és ágazatközi szervezetek fejlesztésének támogatása többek között nemzetközi szinten. Ez a termelők, a feldolgozók és a kiskereskedők között – adott esetben a fogyasztói szervezetekkel és a nem kormányzati szervezetekkel együttműködésben – megkönnyítené a kollektív irányítást és/vagy az önszabályozó kezdeményezéseket. A címkézési követelmények és előírások támogatása, végrehajtása és ellenőrzése.
- **Célkitűzés a Bizottság számára:** Annak biztosítása, hogy a címkézési szabályokat – különösen a frissesség, a származás és a kereskedelmi név tekintetében – maradéktalanul végrehajtják. A piac átláthatóságának fokozása, valamint a piaci tendenciákra vonatkozó információk terjesztése helyi, uniós és nemzetközi szinten. 2013 végére kommunikációs kampány indítása az uniós akvakultúra erősségeinek népszerűsítésére.
- **Célkitűzések az akvakultúra-ügyi tanácsadó testület számára:** Az akvakultúra esetében a termelés és a marketing strukturálásának támogatása, beleértve a tanúsítást és a címkézést is. Hozzájárulás ahhoz, hogy az ágazat pontosabb piaci információkhoz jusson. Az önszabályozó kezdeményezések elősegítése és e jellemzők megismertetése a fogyasztókkal.

4. ÚJ IRÁNYÍTÁSI RENDSZER AZ UNIÓS AKVAKULTÚRA TÁMOGATÁSÁRA

A nyitott koordinációs módszer megadja a nemzeti stratégiafejlesztés és a szakpolitikák tagállamok közötti összehangolásának keretét. Ez az önkéntességen alapuló folyamat arra irányul, hogy gyakorlati megoldásokat adjon a tagállamok és az érdekeltek által feltárt kihívásokra. Ilyen koordináció keretében az uniós és nemzeti politikák kiegészítik egymást a szubszidiaritás elvének maradéktalan tiszteletben tartása mellett.

A szakismeretek és a bevált megoldások cseréjének elősegítésére minden egyes tagállamnak ki kell választania egy nemzeti kapcsolattartó pontot: a Bizottság

³³ Eurostat-adatok, valamint: http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/markets/organic_2010_en.pdf.

ezekhez a kapcsolattartó pontokhoz fog fordulni többek között a szakmai vizsgálatok megszervezésekor és a bevált megoldások kiválasztása és terjesztése során.

4.1. Többéves nemzeti stratégiai terv a fenntartható akvakultúra előmozdítására

Az akvakultúrát előmozdítani hivatott cselekvések jobb koordinációja végett a tagállamok a jelenleg a Parlamenttel és a Tanáccsal megvitattott bizottsági javaslatok értelmében kötelesek többéves nemzeti stratégiai tervet készíteni az e közleményben ismertetett uniós stratégiai iránymutatások alapján. A tagállamok munkájának megkönnyítése érdekében a Bizottság elkészítette az említett terv szerkezetének vázlatát (1. melléklet).

A többéves nemzeti terveknek a 2014 és 2020 közötti időszakot kell felölelniük. A tagállamokat arra bátorítjuk, hogy tervük végrehajtásáról 2017 végéig készítsenek időközi értékelést.

4.2. Komplementaritás az Európai Tengerügyi és Halászati Alappal

A javasolt ETHA a KHP végrehajtását hivatott támogatni. Minden tagállam felkérést fog kapni egy operatív program elkészítésére, amelyben megnevezi az ETHA igénybevételével finanszírozandó fellépéseket. Ami az akvakultúrát illeti, fontos, hogy a szakpolitika egészének koherenciája érdekében az operatív program összhangban álljon a már említett többéves nemzeti tervvel.

4.3. A bevált megoldások cseréje

A nyitott koordinációs módszernek az is célja, hogy kölcsönös tanulási folyamatot indítson el a tagállamok körében. E tekintetben fontos eszközt jelentenek a szakmai vizsgálati szemináriumok, amelyeken a tagállamok megoszthatják egymással a náluk bevált szakpolitikai módszereket, programokat és intézményi megoldásokat, illetve értékelhetik mindezek hatékonyságát többek között a környezeti hatások értékelése és mérséklése szempontjából. Az ilyen szemináriumok EU-szerte tanulási lehetőségeket kínálnak a végrehajtási folyamatról és a szakpolitikai megközelítésekről.

A tagállamokat arra bátorítjuk, hogy többéves nemzeti tervükben vázoljanak három bevált gyakorlatot. A Bizottság évente legalább egyszer tervez szakmai vizsgálati szemináriumot szervezni, amelyen a tagállamok ismertethetik bevált megoldásaikat és tapasztalatot cserélhetnek egymással.

4.4. Akvakultúra-ügyi tanácsadó testület

Az érdekeltekkel folytatott párbeszéd alapvetően fontosnak bizonyult a KHP céljainak megvalósításában. Az akvakultúra-ügyi tanácsadó testület létrehozásával a Bizottság és a tagállamok ötleteket meríthetnek az érdekeltek által szerzett ismeretekből és tapasztalatokból.

A testület ajánlásokat fog megfogalmazni a politikaformálóknak, amelyek alapján ez utóbbiak tényeken alapuló döntéseket hozhatnak. A Bizottság valamennyi érintett érdekelt felet tevékeny részvételre buzdít: a termelőket, az iparág beszállítói oldalát (takarmánybeszállítók, kutatási szervezetek, állatorvosok, berendezések szállítói), a feldolgozó iparágat (ide sorolható a lehalászás, az élőállatok szállítása, a feldolgozás, a kivitel és a terjesztés), a fogyasztói szervezeteket, a környezetvédelemmel foglalkozó nem kormányzati szervezeteket, a szakszervezeteket stb.

4.5. A következő lépések

A tagállamok felkérést kapnak arra, hogy többéves nemzeti tervüket legkésőbb operatív programjukkal együtt juttassák el a Bizottságnak. Tervei szerint a Bizottság 2014 áprilisára elkészíti az egyes nemzeti terveket összefoglaló jelentést, amelynek az a célja, hogy a tagállamok információt cseréljenek egymással, valamint hogy elterjedjenek a bevált megoldások.

A tagállamokat arra bátorítjuk, hogy tervük végrehajtásáról 2017 végéig készítsenek időközi értékelést, amelynek alapján a Bizottság fontolóra veheti a stratégiai iránymutatások felülvizsgálatát.

MELLÉKLET

A fenntartható akvakultúra fejlesztésének előmozdítására irányuló többéves nemzeti terv vázlata

1. Tagállami háttér és kapcsolódás a főbb nemzeti célokkal
 - Tagállami helyzet és a főbb uniós célok eléréséhez alkalmazott stratégiai megközelítés
 - Számszerűsített nemzeti növekedési cél (2014–2020)
2. A stratégiai iránymutatásra adott válasz
 - a) **Adminisztratív eljárások egyszerűsítése:**
 - (1) A tagállami helyzet értékelése:
 - a) az igazgatási szerkezet kvalitatív leírása (az engedélyezésért felelős főbb testületek, a feladatok igazgatási szervek közötti elosztása stb.);
 - b) Mennyiségi adatok és magyarázatok: lásd a főszövegben szereplő jegyzéket.
 - (2) A tervezett szakpolitikai válasz fő elemei: az adminisztratív terhek csökkentését célzó tervezett intézkedések
 - (3) Adott esetben a megfelelő számszerűsített célok és mutatók (pl. az adminisztratív költségek és/vagy az ügyintézési időtartam várt csökkenése stb.)
 - b) **Az akvakultúra fenntartható fejlesztésének és növekedésének biztosítása összehangolt területrendezés révén**
 - (1) A tagállami helyzet értékelése: a (tengeri és szárazföldi) területrendezés meglévő rendszere, a hatáskörök elosztása, a már hatályban lévő területrendezési tervek.
 - (2) A tervezett szakpolitikai válasz fő elemei: miként mozdítható elő a területrendezés az akvakultúra igényeinek figyelembevételével
 - (3) Adott esetben a megfelelő számszerűsített célok és mutatók (pl. az akvakultúra-termelésre kijelölt új területek száma és kiterjedése, az elfogadott regionális tervek száma).
 - c) **Az uniós akvakultúra versenyképességének fokozása:**
 - (1) A tagállami helyzet értékelése: a tagállami akvakultúra-ágazat erősségei és gyengeségei, a meglévő K+F támogatás, azok a területek, ahol a legnagyobb szükség van a versenyképesség fokozására
 - (2) A tervezett szakpolitikai válasz fő elemei: az innováció, valamint a K+F és az ipar közötti kapcsolatok serkentésére tervezett tevékenységek, stb.
 - (3) Adott esetben a megfelelő számszerűsített célok és mutatók (pl. az ipar és a K+F-szereplők között kialakított partnerségek száma)
 - d) **Egyenlő versenyfeltételek kialakítása az uniós piaci szereplők számára versenyelőnyeik kihasználása révén**

- (1) A tagállami helyzet értékelése: termelői szervezetek, a fenntarthatóság elismerésére meglévő rendszerek (pl. a jelentős tagállami kiskereskedők által használt önkéntes rendszerek), az akvakultúra lakosság általi megítélése
- (2) A tervezett szakpolitikai válasz fő elemei (2014–2020): az uniós akvakultúra-termékek imázsának javítását célzó intézkedések (pl. kommunikációs kampányok, az önkéntes rendszerekben való részvétel támogatása, a bioakvakultúra támogatása)
- (3) Adott esetben a megfelelő számszerűsített célok és mutatók (pl. a bio- és/vagy tanúsított akvakultúra százalékos aránya stb.)

3. Irányítás és partnerség

- A főbb érintett felek legfontosabb észrevételei (regionális és/vagy helyi hatóságok, ipar, érdekeltek és nem kormányzati szervezetek)
- Kapcsolat az ETHA operatív programjának prioritásaival és pénzügyi keretösszegeivel (ETHA, illetve más uniós vagy nemzeti alapok)
- A fenntartható akvakultúra előmozdítását célzó nemzeti kapcsolattartó pontok neve és elérhetőségi adatai

4. Bevált megoldások

- 3 bevált nemzeti megoldás megadása és ismertetése.